

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ

กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความสำคัญรายสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ เป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ทราบประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษย การทราบภูมิหลัง ความเป็นมาของพระพุทธเจ้าจะทำให้เกิดศรัทธาปสาทยอมรับนับถือพระพุทธเจ้าอย่างถูกต้องที่สำคัญเมื่อได้ทราบพระจริยาวัตรของพระพุทธองค์แล้ว จะทำให้ได้แบบแผนที่ดีงามในการดำเนินชีวิตและมีฉันทะในการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์มากขึ้น

อนุพุทธประวัติ กล่าวถึงประวัติของพระมหาสาวก ๘๐ องค์ หรือที่เรียกว่า อสีติมหาสาวก กล่าวโดยย่อเพื่อให้ทราบว่าแต่ละองค์มีชาติภูมิที่ไหน บิดามารดาชื่ออะไร เหตุใดจึงได้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา บวชด้วยวิธีใด มีใครเป็นอุปัชฌาย์ บรรลุมรรคผลเพราะธรรมเทศนาชื่ออะไร และปฏิบัติอย่างไร ได้ทำประโยชน์อะไรบ้าง ได้รับการยกย่องให้เป็นเอตทัคคะด้านใด และปรินิพพานที่ไหน

พุทธานุพุทธประวัติ กล่าวถึงพระพุทธจริยาวัตรและประวัติพระพุทสาวก-สาวิกา ที่สำคัญโดยเน้นให้เห็นถึงข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเสื่อมใสแก่อนุชน ที่สำคัญได้บูรณาการพุทธประวัติและอนุพุทธประวัติให้มีความกลมกลืนกันให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในประวัติของพระพุทธเจ้าและพุทสาวก-สาวิกา

ศาสนพิธี เป็นส่วนหนึ่งในสารการเรียนรู้พุทธประวัติ เป็นวิชาที่กล่าวถึงพิธีกรรมหรือระเบียบแบบแผนที่จะพึงปฏิบัติในทางศาสนา ซึ่งนอกจากจะสื่อความหมายไปถึงหลักจริยธรรมในศาสนาแล้ว ยังเป็นพิธีกรรมที่ทำให้พุทธศาสนิกชนมีระเบียบแบบแผนที่ดีงามและเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนแล้วก็นับว่าบุคคลกลุ่มคน สังคมนั้นๆ มีความเจริญ มีระเบียบแบบแผนเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น กลายเป็นอารยธรรมทางศาสนาที่งดงามเป็นที่ชื่นชมของผู้รู้ทั่วไป

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ เป็นสารการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนตามแนวพุทธประวัติ อนุพุทธประวัติ พุทธานุพุทธประวัติ และศาสนพิธี จนเกิดเป็นนิสัยและนำไปใช้ประโยชน์ในงานสังคมกรรมและกิจของสงฆ์ ทำให้นักเรียนได้ฝึกอบรมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ ให้เรียบร้อยตลอดถึงเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติดีมีการสำรวมอันควรแก่ฐานานุกรม

ธรรมชาติหรือลักษณะเฉพาะของสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของพระพุทธเจ้าในการดำเนินชีวิต การนำหลักปฏิบัติของพระพุทธเจ้าไปเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขนั้น จัดได้ว่าเป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

ดังนั้น สารการเรียนรู้พุทธประวัติ จึงมีลักษณะเฉพาะที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของพระพุทธเจ้า ประวัติของพระสาวก-สาวิกา และศาสนพิธี ให้มีค่านิยมที่ดีงามและมีศรัทธาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

วิสัยทัศน์สารการเรียนรู้พุทธประวัติ

นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เข้าใจในประวัติของพระพุทธเจ้า ประวัติของพระสาวก-สาวิกา และศาสนพิธี สามารถถ่ายทอดความคิดและแนวปฏิบัติไปยังสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

พันธกิจสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

สารการเรียนรู้พุทธประวัตินี้ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณรพัฒนาตนเองประพฤติปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของพระพุทธองค์ เป็นศาสนทายาทที่ดีและนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาศาสนา สังคม โดยมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มุ่งให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวิชาพุทธประวัติและยินดีที่จะปฏิบัติตามในฐานะเป็นศาสนทายาท
๒. มุ่งให้นักเรียนสามารถเผยแผ่พุทธประวัติที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของบุคคลและสังคม
๓. มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในประวัติของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง
๔. มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย

เป้าหมายหรือความคาดหวังของสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

การจัดการเรียนการสอนสารการเรียนรู้พุทธประวัติ เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความคาดหวังว่า เมื่อนักเรียนเรียนสารการเรียนรู้พุทธประวัติอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายแล้ว นักเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อสารการเรียนรู้พุทธประวัติดังนี้

๑. สามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติตามแนวทางของวิชาพุทธประวัติ เพื่อแสวงหาความรู้ในการประพฤติปฏิบัติตนสำหรับการดำเนินชีวิตแห่งความเป็นสมณสาธุ
๒. เพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
๓. เข้าใจในความหมายและแนวปฏิบัติอันหลากหลายวิชาพุทธประวัติ
๔. สามารถถ่ายทอดความคิดและแนวปฏิบัติไปสู่สังคมไทยได้อย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
๒. นักเรียนเห็นคุณค่าของวิชาพุทธประวัติ และยินดีปฏิบัติตามในฐานะเป็นศาสนทายาท
๓. นักเรียนสามารถเผยแผ่หลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาพและปัญหาของบุคคล สังคมและ

ประเทศไทย

๔. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมชั้นปัญญาภูมิ
๕. นักเรียนเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และธำรงรักษาไว้ในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นบ่อเกิดวัฒนธรรมไทย เป็นมรดกอันสำคัญยิ่งของชาติ
๖. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้พุทธประวัติ

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

คุณภาพผู้เรียน

สารการเรียนรู้พุทธประวัติเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่ให้นักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องศึกษาตั้งแต่ระดับ ๒ ถึง ระดับ ๓ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาวิชาพุทธประวัติ อนุพุทธประวัติ พุทธานุพุทธประวัติ และศาสนพิธี เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการในฐานะเป็นหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ระดับ ๓) นักเรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

- มีความรู้ ความเข้าใจในประวัติความสำคัญของศาสนา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้องในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
- มีการพัฒนาตนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์
- มีจิตสำนึกในการใช้หลักธรรมเพื่อส่งเสริมความสงบสุขในสังคมสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคมตลอดถึงปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์
- ได้เรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพระสาวกที่สำคัญและหลักพุทธประวัติเพื่อการพัฒนาชีวิต
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาสมัยก่อนพุทธกาล สมัยพุทธกาล และสมัยหลังพุทธกาล
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ
- มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธประวัติ และสามารถดำรงตนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักพุทธประวัติทางพระพุทธศาสนา

- เกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิตประจำวันและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๔	ม.๔/๑ วิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์	ประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ - พระวัปปเถระ - พระภัททิยเถระ - พระมหานามเถระ - พระอัสสชิเถระ - พระยสเถระ - พระวิมลเถระ - พระสุพาหุเถระ - พระปุณณชิเถระ - พระควัมปติเถระ - พระนทีกัสสปเถระ - พระคยากัสสปเถระ - พระอชิตเถระ - พระติสสเมตเตยยเถระ

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- พระปทุมเทวเกระ - พระเมตตคุเถระ - พระโศตกเถระ - พระอุปสีเถระ - พระนันทเถระ - พระเหมกเถระ - พระโตเทยเถระ - พระกัปปเถระ - พระชตุกัณเณเถระ - พระภัทราวุธเถระ - พระอุทยเถระ - พระโปสาลเถระ - พระโมฆราชเถระ - พระปิงคิยเถระ - พระภคเถระ - พระกิมพลเถระ - พระมหาอุทายีเถระ - พระเมฆิยเถระ - พระนาคิตเถระ - พระจุนทเถระ - พระยโสชเถระ - พระเสลเถระ - พระมหาปรัณตปเถระ (พระปทุมเถระ) - พระสภียเถระ - พระนาลกเถระ - พระองคุลิมาลเถระ
	ม.๔/๒ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี	ศาสนพิธีหมวดที่ ๓ ทานพิธี - พิธีถวายสังฆทาน - พิธีถวายสลากภัต - พิธีตักบาตรข้าวสาร - พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง - พิธีถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร - พิธีถวายศาลาโรงธรรม

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- พิธีถวายผ้าสัสติกสาฎก - พิธีถวายผ้าจํานํ้าพรรษา - พิธีถวายผ้าอํจเจกจีวร - พิธีถวายผ้าป่า - พิธีถวายผ้ากฐิน - พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ม - พิธีลอยกระทง - พิธีถวายธงเพื่อบูชา - พิธีถวายเวจกุฎี - พิธีถวายสะพาน - พิธีถวายปราสาทผึ้ง - พิธีถวายโรงอุโบสถ - พิธีถวายยานพาหนะ - พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก - พิธีถวายคัมภีร์พระธรรม
	ม.๔/๓ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี	ศาสนพิธีหมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี - วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน - วิธีไหว้ครูของนักเรียน - วิธีจับด้ายสายสิญจน์ - วิธีบังสุกุลเป็น - วิธีบอกคํกราช
ม.๕	ม.๕/๑ วิเคราะห์พุทธาณพุทธประวัติใน ส่วนปริเณที่ ๑ ว่าด้วยขมพูทวีป	ปริเณที่ ๑ ว่าด้วยขมพูทวีป - การนับถือศาสนา - การตั้งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ - เจ้าชายสุทโธทนะทรงอภิเชกสมรส - พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา - ปัญจโกลาหล - ปัญจบพพนิมิต - ปัญจมหาวิโลกนะ - พระนางสิริมหามายาทรงสุบินนิมิต - พระโพธิสัตว์ประสูติ - สหชาติ ๗ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		- ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม - พระนางสิริมหามายาทิวงคต - ทรงบรรลุปฐมฌาน - ทรงอภิเษกสมรส
	ม.๕/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออก บรรพชาและตรัสรู้	ปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ - เทวทูต - ราหุลกุมารประสูติ - ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร - เสด็จออกบรรพชา - พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา - ทรงศึกษาในสำนักดาบส - การบำเพ็ญทุกรกิริยา - การตรัสรู้
	ม.๕/๓ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข	ปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข - สัตตมหาสถาน - พรหมอาราธนา - อายุสังขารอิฐฐาน - แสดงอัมมจักกัปปวัตตนสูตร
	ม.๕/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทาน เอหิภิกขุอุปสัมปทา	ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา - ปัญจวัคคีย์อุปสมบท - ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร - ยสกุลบุตรอุปสมบท - อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา - อุบาสิกาคนแรกในพระพุทธศาสนา - สหายของพระยสะออกบวช
	ม.๕/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระ ศาสนา	ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระพุทธศาสนา - ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา - โปรดภัททวัคคีย์ - โปรดชฎิลสามพี่น้อง - พระเจ้าพิมพิสารบรรลุโสดาปัตติผล
	ม.๕/๖ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก	ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก - ประวัติพระสารีบุตรเถระ - ประวัติพระโมคคัลลานเถระ

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ม.๕/๗ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะ และมหากัจจายนะออกบวช	ปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะและพระมหา กัจจายนะ - ประวัติพระมหากัสสปเถระ - ประวัติพระมหากัจจายนเถระ
	ม.๕/๘ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน	ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน - ประวัตติมาณพ ๑๖ คน - ตำแหน่งเอตทัคคะ - คำถามและวิสัชนาในโสฬสมาณพปัญหา
ม.๖	ม.๖/๑ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตอุตติ จตุตถกรรมวาจา	ปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการประทานอุตติจตุตถกรรมวาจา อุปสัมปทา - ราชะพราหมณ์อุปสมบท - พระปุนณมนตานีบุตร
	ม.๖/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุง กบิลพัสดุ์	ปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ - กาฬุทายีอำมาตย์บรรลอรหัตตผล - ฝนโภกขรพรรษตก - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุโสดาปัตติผล - โปรดพระนางมหาปชาบดี - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุนาคามีผล - โปรดพระนางพิมพา - นันทกุมารอุปสมบท - ราหุลกุมารบรรพชา
	ม.๖/๓ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยศากยวงศ์ออก บวช	ปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออก ผนวช - พระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระเทวทัตทำอนันตริยกรรม - แผนลอบปลงพระชนม์ - พระเทวทัตถูกธรณีสูบ
	ม.๖/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะ และพระรัฐบาลออกบวช	ปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล - ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ - ประวัติพระรัฐบาลเถระ
	ม.๖/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรด พระพุทธรูปดา พระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับ	ปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการโปรดพระพุทธรูปดา พระพุท ธมารดา และการดับขันธปรินิพพาน - โปรดพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช

ชั้น	ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	ชั้นธปริณีพพาน	- พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุลุรหัตตผล - พระพุทธบิดาปริณีพพาน - การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมหาปชาบดีผนวกเป็นภิกษุณี - ครุธรรม ๘ - พระนางพิมพาผนวกเป็นภิกษุณี - ยมกปาฏิหาริย์ - นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น - พระปิณโฑลภารทวาชะเหาะไปเอาบาตร - พวกเดียรดียัทำสำแดงฤทธิ์ - ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ - โปรดพระพุทธมารดา - พระพุทธองค์เสด็จจากดาวดึงส์
	ม.๖/๖ วิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปริณีพพาน	เหตุการณ์ก่อนพุทธปริณีพพาน - ทรงปรารภชาธรรม - ทรงปลงอายุสังขาร - บิณฑบาตครั้งสุดท้าย - สังเวชนียสถาน ๔ - สาวกองค์สุดท้าย - เสด็จดับขันธปริณีพพาน - อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร - ถวายพระเพลิงพระบรมศพ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - สัมมาสัมพุทธเจดีย์
	ม.๖/๗ วิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปริณีพพาน	เหตุการณ์หลังพุทธปริณีพพาน - การสังคายนาพระธรรมวินัย - ความเป็นมาของการสังคายนา - สังคายนาครั้งที่ ๑ - สังคายนาครั้งที่ ๒ - สังคายนาครั้งที่ ๓ - การส่งสมณทูตไปประกาศพระศาสนา - อันตรธาน

หมายเหตุ : ระดับเป้าหมายตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้
รู้ - จำ - เข้าใจ - อธิบาย - วิเคราะห์ - สังเคราะห์ - ประเมินค่า

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระ	ชั้น	ชื่อสาระ	รหัสสาระ	หน่วยกิต	จำนวนชั่วโมง			ภาคเรียน
					สัปดาห์	ภาคเรียน	ปี	
เพิ่มเติม	ม.๔	พุทธประวัติ	ส๓๑๒๒๑	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๔	พุทธประวัติ	ส๓๑๒๒๒	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒
	ม.๕	พุทธประวัติ	ส๓๒๒๒๓	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๕	พุทธประวัติ	ส๓๒๒๒๔	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒
	ม.๖	พุทธประวัติ	ส๓๓๒๒๕	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๖	พุทธประวัติ	ส๓๓๒๒๖	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒

คำอธิบายรายสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๑๒๒๑ กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติในเรื่อง ประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๑-๒๐) ได้แก่ พระวัปปเถระ พระภัททิยเถระ พระมหานามเถระ พระอัสสชิเถระ พระยสเถระ พระวิมลเถระ พระสุพาหุเถระ พระปุนณชิเถระ พระควัมปติเถระ พระนทีกัสสปเถระ พระคยาภิสสปเถระ พระอชิตเถระ พระติสสเมตเตยยเถระ พระปุนณกเถระ พระเมตตคุเถระ พระโธตถเถระ พระอุปสีวเถระ พระนันทเถระ พระเหมกเถระ พระโตเทยยเถระ

ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีในเรื่อง พิธีถวายสังฆทาน พิธีถวายสลากภัต พิธีตักบาตรข้าวสาร พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง พิธีถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร พิธีถวายศาลาโรงธรรม พิธีถวายผ้าสัสดิสิกสาฎก พิธีถวายผ้าจำนำพรรษา พิธีถวายผ้าอแจกจีวร พิธีถวายผ้าป่า พิธีถวายผ้ากฐิน พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ พิธีลอยกระทง พิธีถวายธงเพื่อบูชา พิธีถวายเวกกุฎี พิธีถวายสะพาน พิธีถวายปราสาทผึ้ง พิธีถวายโรงอุโบสถ พิธีถวายยานพาหนะ พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก และพิธีถวายคัมภีร์พระธรรม

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคำถามในชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้อง ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๒ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๑ ม.๔/๒

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๑๒๒๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติในเรื่อง ประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๒๑-๓๙) ได้แก่ พระกัปปเถระ พระชตุกัณณิเถระ พระภัทราวุธเถระ พระอุทยเถระ พระโปสาลเถระ พระโมฆราชเถระ พระปิงคิยเถระ พระภคฺเถระ พระกิมพลเถระ พระมหาอุทายีเถระ พระเมฆิยเถระ พระนาคิตเถระ พระจุนทเถระ พระยโสชเถระ พระเสลเถระ พระมหาปรัณตปเถระ (พระปุนณเถระ) พระสภียเถระ พระนาลกเถระ พระองคุลิมาลเถระ

ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีในเรื่อง วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน วิธีไหว้ครูของนักเรียน วิธีจับด้ายสายสิญจน์ วิธีบังสุกุลเป็น วิธีบอกศักราช

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคำถามในชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้อง ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชีวิต รวม ๒ ตัวชีวิต/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๑/๔ ม.๔/๓

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๒๒๒๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในเรื่อง การนับถือศาสนา การตั้งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ เจ้าชายสุทโธทนะทรงอภิเษกสมรส พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา ปัญจโกลาหล ปัญจบุพพนิมิต ปัญจมหาวิโลกนะ พระนางสิริมหามายาทรงสุบินนิมิต พระโพธิสัตว์ประสูติ สหชาติ ๗ อสิตดาบสเข้าเฝ้า ทำนาย พระลักษณะและขนานพระนาม พระนางสิริมหามายาทิวงคต ทรงบรรลุปฐมฌาน ทรงอภิเษกสมรส เทวทูต ราชุล กุมารประสูติ ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร เสด็จออกบวรพชา พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา ทรงศึกษาใน สำนักดาบส การบำเพ็ญทุกรกิริยา การตรัสรู้ สัตตมหาสถาน พรหมอาราธนา आयुสขารอาชิตฐาน แสดงอัมมจักกัปวัตตสูตร

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการ อ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและ ค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชีวิต รวม ๓ ตัวชีวิต/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๑ ม.๕/๒ ม.๕/๓

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๒๒๒๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในเรื่อง ปัญจวัคคีย์อุปสมบท ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร ยสกุลบุตรอุปสมบท อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา อุบาสิกาคนแรกในพระพุทธศาสนา สหายของพระยสะออก บวช ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา โปรดภัททวัคคีย์ โปรดชฎิลสามพี่น้อง พระเจ้าพิมพิสารบรรลู่ไสดา ปัตติผล ประวัติพระสารีบุตรเถระ ประวัติพระโมคคัลลานเถระ ประวัติพระมหากัสสปเถระ ประวัติพระมหาโกฏ จายนเถระ ประวัติมาณพ ๑๖ คน ตำแหน่งเอตทัคคะ คำถามและวิสัชนาในโสฬสมานพปัญหา

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๔ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๔ ม.๕/๕ ม.๕/๖ ม.๕/๗ ม.๕/๘

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๓๒๒๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในเรื่อง ราชะพราหมณ์อุปสมบท พระปทุมมณีนันทานีบุตร กาฬทายีอำมาตย์บรรลอรหัตตผล ฝนโภกขรพรรชตก พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุโสดาปัตติผล โปรตพระนางมหาปชาบดี พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุนาคามีผล โปรตพระนางพิมพา นันทกุมารอุปสมบท ราหุลกุมารบรรพชา พระราชมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช พระเวททัตทำอนันตริยกรรม แผนดอปลงพระชนม์ พระเวททัตถูกธรณีสูบ ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ ประวัติพระรัฐบาลเถระ

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม สร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๔ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๑ ม.๖/๒ ม.๖/๓ ม.๖/๔

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

รหัสสาระ ส๓๓๒๒๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในเรื่อง โปรตพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช พระเจ้าสุทโธทนะ บรรลอรหัตตผล พระพุทธบิดาปริณิพพาน การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ พระนางมหาปชาบดี ผนวชเป็นภิกษุณี ครุธรรม ๘ พระนางพิมพาผนวชเป็นภิกษุณี ยมกปาฏิหาริย์ นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น พระปิณ

โศลกการทวาชะเหาะไปเอาบาตร พวกเดียรดียทำสำแดงฤทธิ์ ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ โปรดพระพุทธรูป พระพุทธรูปเสด็จจากดาวดึงส์ ทรงปรารภชาธรรม ทรงปลงอายุสังขาร บิณฑบาตครั้งสุดท้าย สังเวชนียสถาน ๔ สาวกองค์สุดท้าย เสด็จดับขันธปรินิพพาน อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร ถวายพระเพลิงพระบรมศพ แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ สัมมาสัมพุทธเจดีย์ การสังคายนาพระธรรมวินัย ความเป็นมาของการสังคายนา สังคายนาครั้งที่ ๑ สังคายนาครั้งที่ ๒ สังคายนาครั้งที่ ๓ การส่งสมณทูตไปประกาศพระศาสนา อันตรธาน

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๓ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๕ ม.๖/๖ ม.๖/๗

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๑ วิเคราะห์ท่อนพุทธประวัติใน ส่วน ประวัติ ของ พระ มหาสาวกผู้ไม่ได้รับ เอตทัคคะ ๓๙ องค์	ประวัติของพระมหาสาวกผู้ ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ - พระวัปปเถระ - พระภททียเถระ - พระมหานามเถระ - พระอัสสชิเถระ - พระยสเถระ - พระวิมลเถระ - พระสุพาหุเถระ - พระปุลณชิเถระ - พระควัมปติเถระ - พระนทีกัสสปเถระ - พระคยาภิสสปเถระ - พระอชิตเถระ - พระติสสเมตเตยยเถระ - พระปุลณกเถระ - พระเมตตคุเถระ - พระโธตถเถระ - พระอุปสีวเถระ - พระนันทเถระ - พระเหมกเถระ - พระโตเทยยเถระ - พระกัปปเถระ - พระชตุกัณณิเถระ - พระภัทราวุธเถระ - พระอุทยเถระ - พระโปสาลเถระ - พระโมฆราชเถระ - พระปัณณิกเถระ - พระภคคุเถระ - พระกิมพลเถระ	กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อุปมา-อุปไมย (การ เปรียบเทียบ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ปุจฉา-วิสัชนา (การถาม- ตอบ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบธรรม สากัจฉา (การสนทนา) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อริยสัจ ๔ (กำหนดปัญหา, ตั้งสมมุติฐาน, ทดลอง, วิเคราะห์ สรุป) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ไตรสิกขา (ระเบียบวินัย, จิตใจแน่วแน่, แก้ปัญหา ถูกต้อง) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ พหุสูต (ฟังมากๆ, เขียน มากๆ, ถามมากๆ, คิด วิเคราะห์มากๆ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ โยนิโสมนสิการ (การทำไว้ใน ใจโดยแยกกาย, การใช้ ความคิดอย่างถูกวิธี) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ โยนิโสมนสิการ (สร้าง ศรัทธาและวิธีคิดให้กับ ผู้เรียน) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ ๙. สถานศึกษาเพิ่มเติม ๑๐. ฯลฯ

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	- พระมหาอุทายีเถระ - พระเมฆียเถระ - พระนาคิตเถระ - พระจุนทเถระ - พระยโสธเถระ - พระเสลเถระ - พระมหาปรัณตปเถระ (พระ ปุณณเถระ) - พระสภียเถระ - พระนาลกเถระ - พระองคุลิมาลเถระ	อิทธิบาท ๔ (พอใจในสิ่งที่ เรียนรู้, พากเพียรต่อสิ่งที่ เรียนรู้เสมอ, มุ่งมั่นและเอา ใจใส่ต่อสิ่งที่เรียนรู้, คิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ก่อน นำไปใช้) - การปฏิบัติงานกลุ่ม - การสร้างความคิดรวบยอด - การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๒ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี	ศาสนพิธีหมวดที่ ๓ ทานพิธี - พิธีถวายสังฆทาน - พิธีถวายสลากภัต - พิธีตักบาตรข้าวสาร - พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง - พิธีถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร - พิธีถวายศาลาโรงธรรม - พิธีถวายผ้าสัสสิกสาฎก - พิธีถวายผ้าจันทราพรรษา - พิธีถวายผ้าอังสะเจกจีวร - พิธีถวายผ้าป่า - พิธีถวายผ้ากฐิน - พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ - พิธีลอยกระทง - พิธีถวายธงเพื่อบูชา - พิธีถวายเวจกุฎี - พิธีถวายสะพาน - พิธีถวายปราสาทผึ้ง - พิธีถวายโรงอุโบสถ - พิธีถวายยานพาหนะ - พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก - พิธีถวายคัมภีร์พระธรรม	- การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่ สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) - ฯลฯ	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๓ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี	ศาสนพิธีหมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี - วิธีสวดมนต์ไหว้พระของ นักเรียน - วิธีไหว้ครูของนักเรียน		

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	- วิธีจับด้ายสายสิญจน์ - วิธีบังสุกุลเป็น - วิธีบอกศักราช		

หมายเหตุ : ในช่องทักษะ/กระบวนการ และช่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาสามารถกำหนดเองได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน และคุณลักษณะที่สถานศึกษาพึงประสงค์

แบบวิเคราะห์คำอธิบายรายสารการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖)
สารการเรียนรู้พุทธประวัติ กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๑ วิเคราะห์พุทธาณพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป	ปริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป - การนับถือศาสนา - การตั้งศากยวงศ์และ โกถิยวงศ์ - เจ้าชายสุทโธทนะทรง อภิเษกสมรส - พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระ ครรภ์ของพระมารดา - ปัญจโกลาหล - ปัญจบุพพนมิต - ปัญจมหาวีโลกนะ - พระนางสิริมหามายาทรง สุบินนิมิต - พระโพธิสัตว์ประสูติ - สหชาติ ๗ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า	กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อุปมา-อุปไมย (การ เปรียบเทียบ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ปุจฉา-วิสัชนา (การถาม- ตอบ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบธรรม สากัจฉา (การสนทนา) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อริยสัจ ๔ (กำหนดปัญหา, ตั้งสมมุติฐาน, ทดลอง, วิเคราะห์ สรุป) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ไตรสิกขา (ระเบียบวินัย,	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย ๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ ๙. สถานศึกษาเพิ่มเติม ๑๐. ฯลฯ

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	- ทำนายพระลักษณะและชื่อนามพระนาม - พระนางสิริมหามายาที่วงศ์ - ทรงบรรลุปฐมฌาน - ทรงอภิเษกสมรส	จิตใจแน่วแน่, แก้ปัญหาถูกต้อง) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบพหุสูตร (ฟังมากๆ, เขียนมากๆ, ถามมากๆ, คิดวิเคราะห์มากๆ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (การทำไว้ในใจโดยแยกกาย, การใช้ความคิดอย่างถูกวิธี) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (สร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบอิทธิบาท ๔ (พอใจในสิ่งที่เรียนรู้, พากเพียรต่อสิ่งที่เรียนรู้, มุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่อสิ่งที่เรียนรู้, คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ก่อนนำไปใช้) - การปฏิบัติงานกลุ่ม - การสร้างความคิดรวบยอด - การฝึกกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) -	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้	ปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ - เทวทูต - ราหุลกุมารประสูติ - ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร - เสด็จออกบรรพชา - พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา - ทรงศึกษาในสำนักดาบส - การบำเพ็ญทุกรกิริยา - การตรัสรู้	- การเรียนรู้พุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (สร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบอิทธิบาท ๔ (พอใจในสิ่งที่เรียนรู้, พากเพียรต่อสิ่งที่เรียนรู้, มุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่อสิ่งที่เรียนรู้, คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ก่อนนำไปใช้) - การปฏิบัติงานกลุ่ม - การสร้างความคิดรวบยอด - การฝึกกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) -	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๓ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข	ปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข - สัตตมหาสถาน - พรหมอาราธนา - อายุสังขารวิธาน - แสดงอัมมจักกัปปวัตตนสูตร	- การฝึกกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) -	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา	ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา - ปัญจวัคคีย์อุปสมบท - ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร - ยสกุลบตรอุปสมบท - อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา - อุบาสิกาคู่แรกในพระพุทธศาสนา - สหายของพระยสะออกบวช	- การฝึกกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) -	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระพุทธานุภาพ	ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระพุทธานุภาพ - ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธานุภาพ	- การฝึกกระบวนการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) -	

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
ศาสนา	- โปรดภัททวัคคีย์ - โปรดชฎิลสามพี่น้อง - พระเจ้าพิมพิสารบรรลุนิเสสชาติผล		
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๖ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก	ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก - ประวัติพระสารีบุตรเถระ - ประวัติพระโมคคัลลานเถระ		
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๗ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะและพระมหา กัจจายนะ	ปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะและพระมหา กัจจายนะ - ประวัติพระมหากัสสปเถระ - ประวัติพระมหา กัจจายนเถระ		
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๕/๘ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน	ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน - ประวัติมาณพ ๑๖ คน - ตำแหน่งเอตทัคคะ - คำถามและวิสัชนาในโสฬสมาณพปัญหา		

หมายเหตุ : ในช่องทักษะ/กระบวนการ และช่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาสามารถกำหนดเองได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน และคุณลักษณะที่สถานศึกษาพึงประสงค์

แบบวิเคราะห์คำอธิบายรายสารการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖)
สารการเรียนรู้พุทธประวัติ กลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๑	ปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการประทาน	กระบวนการเรียนการสอน	คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาติปฏิบัติ จตุตถกรรมวาจา	ญัตติ จตุตถกรรมวาจา อุปสัมปทา - ราชะพราหมณ์อุปสมบท - พระปณณมิตานีบุตร	ประกอบด้วย - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อุปมา-อุปไมย (การ เปรียบเทียบ)	ประกอบด้วย ๑. รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ชื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์	ปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จ กรุงกบิลพัสดุ์ - กาฬทายีอำมาตย์บรรลุ อรหัตตผล - ฝนโบกขรพรรษตก - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุ โสดาปัตติผล - โปรตพระนางมหาปชาบดี - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุ อนาคามีผล - โปรตพระนางพิมพา - นันทกุมารอุปสมบท - ราหุลกุมารบรรพชา	- การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ปุจฉา-วิสัชนา (การถาม- ตอบ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบธรรม สากัจฉา (การสนทนา) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ อริยสัจ ๔ (กำหนดปัญหา, ตั้งสมมุติฐาน, ทดลอง, วิเคราะห์ สรุป) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ ไตรสิกขา (ระเบียบวินัย, จิตใจแน่วแน่, แก้ปัญหา ถูกต้อง)	๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ ๙. สถานศึกษาเพิ่มเติม ๑๐. ฯลฯ
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๓ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช	ปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราช กุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ ออกผนวช - พระเวททัตถา อนันตริยกรรม - แผนลอบปลงพระชนม์ - พระเวททัตถกถุณีสืบ	- การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ พหุสูตร (ฟังมากๆ, เขียน มากๆ, ถามมากๆ, คิด วิเคราะห์มากๆ) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ โยนิโสมนสิการ (การทำไว้ใน ใจโดยแยกกาย, การใช้ ความคิดอย่างถูกวิธี)	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลออกบวช	ปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณ โกฬิวิสะและพระรัฐบาลออก บวช - ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ - ประวัติพระรัฐบาลเถระ	- การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ โยนิโสมนสิการ (สร้าง ศรัทธาและวิจิตต์ให้กับ ผู้เรียน) - การเรียนรู้พุทธวิธีแบบ	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพาน	ปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการโปรด พระพุทธบิดา พระพุทธมารดา และการดับขันธปรินิพพาน - โปรดพระเจ้าสุทโธทนะ มหาราช - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุ อรหัตตผล	อิทธิบาท ๔ (พอใจในสิ่งที่ เรียนรู้, พากเพียรต่อสิ่งที่ เรียนรู้เสมอ, มุ่งมั่นและเอา ใจใส่ต่อสิ่งที่เรียนรู้, คิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ก่อน นำไปใช้) - การปฏิบัติงานกลุ่ม	

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	- พระพุทธบิดาปรินิพพาน - การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมหาปชาบดีผณวชนเป็นภิกษุณี - ครุธรรม ๘ - พระนางพิมพาผณวชนเป็นภิกษุณี - ยมกปาฏิหาริย์ - นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น - พระปิณฑิลการทวาชะเหาะไปเอาบาตร - พวกเดียรติย์ทำสำแดงฤทธิ์ - ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ - โปรดพระพุทธมารดา - พระพุทธองค์เสด็จจากดาวดึงส์	- การสร้างความคิดรวบยอด - การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - การแก้ปัญหา - การสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - อื่นๆ (สถานศึกษาเพิ่มเติม) - ฯลฯ	
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๖ วิเคราะห์เหตุการณ์ก่อน พุทธปรินิพพาน	เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน - ทรงปรารภราชาธรรม - ทรงปลงอายุสังขาร - บิณฑบาตครั้งสุดท้าย - สังเวชนียสถาน ๔ - สวากองค์สุดท้าย - เสด็จดับขันธปรินิพพาน - อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร - ถวายพระเพลิงพระบรมศพ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - สัมมาสัมพุทธเจดีย์		
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๗ วิเคราะห์เหตุการณ์หลัง พุทธปรินิพพาน	เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน - การสังคายนาพระธรรมวินัย - ความเป็นมาของการสังคายนา - สังคายนาครั้งที่ ๑ - สังคายนาครั้งที่ ๒ - สังคายนาครั้งที่ ๓ - การส่งสมณทูตไปประกาศ		

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ (เพิ่มเติม)	สารการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	เนื้อหา/ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	พระศาสนา - อันตรธาน		

หมายเหตุ : ในช่องทักษะ/กระบวนการ และช่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาสามารถกำหนดเองได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน และคุณลักษณะที่สถานศึกษาพึงประสงค์

หน่วยการเรียนรู้ธรรมะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
๑	ส ๑.๒ ม.๔/๑	อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวก ผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์
๒	ส ๑.๒ ม.๔/๒	ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี
๓	ส ๑.๒ ม.๔/๓	ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี
รวม ๕ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๕ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้		

หน่วยการเรียนรู้ธรรมะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
๑	ส ๑.๒ ม.๕/๑	ปริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป
๒	ส ๑.๒ ม.๕/๒	ปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและ ตรัสรู้
๓	ส ๑.๒ ม.๕/๓	ปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข
๔	ส ๑.๒ ม.๕/๔	ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทาน เอหิภิกขุอุปสัมปทา
๕	ส ๑.๒ ม.๕/๕	ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระศาสนา
๖	ส ๑.๒ ม.๕/๖	ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก
๗	ส ๑.๒ ม.๕/๗	ปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะ และมหา กัจจายนะออกบวช
๘	ส ๑.๒ ม.๕/๘	ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน
รวม ๘ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๘ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้		

หน่วยการเรียนรู้ธรรมะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
----------	--	----------------------

๑	ส ๑.๒ ม.๖/๑	ปริณิเทศที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตยุติติงตฤถกรรมวาจา
๒	ส ๑.๒ ม.๖/๒	ปริณิเทศที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
๓	ส ๑.๒ ม.๖/๓	ปริณิเทศที่ ๑๑ ว่าด้วยศากยวงศ์ออกบวช
๔	ส ๑.๒ ม.๖/๔	ปริณิเทศที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลออกบวช
๕	ส ๑.๒ ม.๖/๕	ปริณิเทศที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดาพระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน
๖	ส ๑.๒ ม.๖/๖	เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน
๗	ส ๑.๒ ม.๖/๗	เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน
รวม ๗ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๗ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้		

โครงสร้างสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต เวลา ๘๐ ชั่วโมง (ภาคเรียนที่ ๑ และ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์	ส ๑.๒ ม.๔/๑	ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๑-๒๐) - พระวัปปเถระ - พระภททิยะเถระ - พระมหานามเถระ - พระอัสสชิเถระ - พระยสเถระ - พระวิมลเถระ - พระสุพาหุเถระ - พระปุณณชิเถระ - พระควัมปติเถระ - พระนทิกัสสปเถระ - พระคยาภิสสปเถระ - พระอชิตเถระ - พระติสสเมตเตยยเถระ - พระปุณณกเถระ - พระเมตตคุเถระ - พระโธตถเถระ	๓๖	๙๐

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- พระอุปสีวเถระ - พระนันทเถระ - พระเหมกเถระ - พระโตทยเถระ		
๒	ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี	ส ๑.๒ ม.๔/๒	ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีหมวดที่ ๓ ทานพิธี - พิธีถวายสังฆทาน - พิธีถวายสลากภัต - พิธีตักบาตรข้าวสาร - พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง - พิธีถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร - พิธีถวายศาลาโรงธรรม - พิธีถวายผ้าสัสติสภาฏก - พิธีถวายผ้าจันทราพรษา - พิธีถวายผ้าอัจเจกจีวร - พิธีถวายผ้าป่า - พิธีถวายผ้ากฐิน - พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ - พิธีลอยกระทง - พิธีถวายธงเพื่อบูชา - พิธีถวายเวจกุฎี - พิธีถวายสะพาน - พิธีถวายปราสาทผึ้ง - พิธีถวายโรงอุโบสถ - พิธีถวายยานพาหนะ - พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก - พิธีถวายคัมภีร์พระธรรม	๔	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	อนุพุทธประวัติในส่วน ประวัติของพระมหาสาวก ผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์	ส ๑.๒ ม.๔/๑	ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติ ในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๒๑-๓๙) - พระกัปปเถระ - พระชตุกัณเณเถระ - พระภัทราวุธเถระ - พระอุทยเถระ - พระโปสาลเถระ - พระโมฆราชเถระ - พระปิงคียเถระ	๓๖ 	๙๐

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- พระภาคเถระ - พระกิมพลเถระ - พระมหาอุทายีเถระ - พระเมฆียเถระ - พระนาคิตเถระ - พระจุนทเถระ - พระยโสธเถระ - พระเสลเถระ - พระมหาปรินตปเถระ (พระปุณณเถระ) - พระสภียเถระ - พระนาลกเถระ - พระองคุลิมาลเถระ		
๒	ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปภินณกพิธี	ส ๑.๒ ม.๔/๓	ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีหมวดที่ ๔ ปภินณกพิธี - วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน - วิธีไหว้ครูของนักเรียน - วิธีจับด้ายสายสิญจน์ - วิธีบังสุกุลเป็น - วิธีบอกศักราช	๔	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

หมายเหตุ : ในช่องจำนวนเวลา/ชั่วโมง และช่องน้ำหนักคะแนน สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน แต่ไม่เกินจำนวนชั่วโมงและน้ำหนักคะแนนที่หน่วยกิตกำหนดในภาคการศึกษานั้นๆ

โครงสร้างสารการเรียนรู้พุทธประวัติ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต เวลา ๘๐ ชั่วโมง (ภาคเรียนที่ ๑ และ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	ปริณิเทศที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป	ส ๑.๒ ม.๕/๑	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริณิเทศที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป - การนับถือศาสนา - การตั้งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ - เจ้าชายสุทโธทนะทรงอภิเษกสมรส - พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา - ปัญจโกลาหล - ปัญจบุพนิมิต - ปัญจมหาวิโลกนะ - พระนางสิริมหามายาทรงสุบินนิมิต - พระโพธิสัตว์ประสูติ - สหชาติ ๗ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า - ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม - พระนางสิริมหามายาทิวงคต - ทรงบรรลุปฐมฌาน - ทรงอภิเษกสมรส	๑๔	๓๕
๒	ปริณิเทศที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้	ส ๑.๒ ม.๕/๒	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริณิเทศที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ - เทวทูต - ราหุลกุมารประสูติ - ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร - เสด็จออกบรรพชา - พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา - ทรงศึกษาในสำนักดาบส - การบำเพ็ญทุกรกิริยา - การตรัสรู้	๑๖	๔๐
๓	ปริณิเทศที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข	ส ๑.๒ ม.๕/๓	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริณิเทศที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข - สัตตมหาสถาน - พรหมอาราธนา	๑๐	๒๕

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- อายุสังขารอิฐฐาน - แสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร		
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการ ประทานเอหิภิกขุ อุปสัมปทา	ส ๑.๒ ม.๕/๔	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการ ประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา - ปัญจวัคคีย์อุปสมบท - ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร - ยสกุลบุตระอุปสมบท - อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา - อุบาสิกาคนแรกในพระพุทธศาสนา - สหายของพระยสะออกบวช	๑๔	๓๕
๒	ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการ ประกาศพระศาสนา	ส ๑.๒ ม.๕/๕	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการ ประกาศพระศาสนา - ส่งพระสาวกไปประกาศ พระพุทธศาสนา - โปรดภัททวัคคีย์ - โปรดขุณฺโณสามพี่น้อง - พระเจ้าพิมพิสารบรรลุโสดาปัตติผล	๑๒	๓๐
๓	ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระ อัครสาวก	ส ๑.๒ ม.๕/๖	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระ อัครสาวก - ประวัติพระสารีบุตรเถระ - ประวัติพระโมคคัลลานเถระ	๖	๑๕
๔	ปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระ มหากัสสปะและพระ มหากัจจายนะ	ส ๑.๒ ม.๕/๗	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระ มหากัสสปะ และมหากัจจายนะ - ประวัติพระมหากัสสปเถระ - ประวัติพระมหากัจจายนเถระ	๔	๑๐
๕	ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการ โปรดมาณพ ๑๖ คน	ส ๑.๒ ม.๕/๘	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธ ประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการ โปรดมาณพ ๑๖ คน - ประวัติมาณพ ๑๖ คน	๔	๑๐

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- ตำแหน่งเอตทัคคะ - คำถามและวิสัชนาในโสฬสมานพปัญหา		
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

หมายเหตุ : ในช่องจำนวนเวลา/ชั่วโมง และช่องน้ำหนักคะแนน สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน แต่ไม่เกินจำนวนชั่วโมงและน้ำหนักคะแนนที่หน่วยกิตกำหนดในภาคการศึกษานั้นๆ

โครงสร้างสารการเรียนรู้พุทธประวัติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต เวลา ๘๐ ชั่วโมง (ภาคเรียนที่ ๑ และ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	ปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตบัญญัติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา	ส ๑.๒ ม.๖/๑	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตบัญญัติจตุตถกรรมวาจา - ราชะพราหมณ์อุปสมบท - พระปณณมันตานีบุตร	๑๐	๒๕
๒	ปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์	ส ๑.๒ ม.๖/๒	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ - กาฬุทายีอำมาตย์บรรลอรหัตตผล - ฝนโภกขรพรรษตก - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุโสดาปัตติผล - โปรดพระนางมหาปชาบดี - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุนาคามีผล - โปรดพระนางพิมพา - นันทกุมารอุปสมบท - ราหุลกุมารบรรพชา	๑๔	๓๕
๓	ปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช	ส ๑.๒ ม.๖/๓	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชกุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช	๑๒	๓๐

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- พระราชมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระเวทที่ทำนันตริยกรรม - แผนลอบปลงพระชนม์ - พระเวทที่ถูกธรณีสูบ		
๔	ปริณิเทศที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล	ส ๑.๒ ม.๖/๔	ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริณิเทศที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล - ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ - ประวัติพระรัฐบาลเถระ	๔	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	ปริณิเทศที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดาพระพุทธรูปมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพาน	ส ๑.๒ ม.๖/๕	ศึกษาความสำคัญพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริณิเทศที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดาพระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน - โปรดพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลอรหัตตผล - พระพุทธรูปดาปรินิพพาน - การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมหาปชาบดีผนทเป็นภิกษุณี - ครุธรรม ๘ - พระนางพิมพาผนทเป็นภิกษุณี - ยมกปาฏิหาริย์ - นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น	๒๐	๖๐

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			- พระปิณโฑลภารทวาชะเหาะไปเอาบาตร - พวกเดียรถีย์ทำสำแดงฤทธิ์ - ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ - โปรดพระพุทธรูปรดา - พระพุทธองค์เสด็จจากดาวดึงส์		
๒	เหตุการณ์ ก่อนพุทธปรินิพพาน	ส ๑.๒ ม.๖/๖	ศึกษาความสำคัญของเหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน - ทรงปรารภชาดกรรม - ทรงปลงอายุสังขาร - บิณฑบาตครั้งสุดท้าย - สังเวชนียสถาน ๔ - สวากงศ์สุดท้าย - เสด็จดับขันธปรินิพพาน - อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร - ถวายพระเพลิงพระบรมศพ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - สัมมาสัมพุทธเจดีย์	๑๐	๒๐
๓	เหตุการณ์ หลังพุทธปรินิพพาน	ส ๑.๒ ม.๖/๗	ศึกษาความสำคัญของเหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน - การสังคายนาพระธรรมวินัย - ความเป็นมาของการสังคายนา - สังคายนาครั้งที่ ๑ - สังคายนาครั้งที่ ๒ - สังคายนาครั้งที่ ๓ - การส่งสมณทูตไปประกาศพระศาสนา - อันตรธาน	๑๐	๒๐
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

หมายเหตุ : ในช่องจำนวนเวลา/ชั่วโมง และช่องน้ำหนักคะแนน สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน แต่ไม่เกินจำนวนชั่วโมงและน้ำหนักคะแนนที่หน่วยกิตกำหนดในภาคการศึกษานั้นๆ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๔/๑ วิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๑-๒๐) - พระวัปปเถระ - พระภัททิยเถระ - พระมหานามเถระ - พระอัสสชิเถระ - พระยสเถระ - พระวิมลเถระ - พระสุพาหุเถระ - พระปุณณชิเถระ - พระควัมปติเถระ - พระนทีกัสสปเถระ - พระคยาภิสาสเถระ - พระอชิตเถระ - พระติสสเมตเตยยเถระ - พระปุณณกเถระ - พระเมตตคุเถระ - พระโธตถเถระ	ชิ้นงาน (ใบความรู้) ได้แก่ - งานเขียน / บทความ เช่น เรียงความ จดหมาย โคลงกลอน การบรรยาย การเขียนตอบ ฯลฯ - ภาพ/แผนภูมิ เช่น แผนผัง แผนภูมิ วาดภาพ กราฟ ตาราง ฯลฯ - สิ่งประดิษฐ์ เช่น งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง ฯลฯ ภาระงาน (ใบงาน) ได้แก่ - การพูด/รายงานปากเปล่า เช่น การท่อง การอ่าน กล่าวรายงาน เขียนรายงาน ได้วาทะ นำเสนอ สัมภาษณ์ บทบาทสมมุติ ฯลฯ	ประเด็นประเมิน เช่น - หลักธรรมคำสอนในธรรมวินัย ทุภะ หมวด ๒ - ใบงาน - ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน - สนทนาซักถาม อภิปราย สรุปองค์ความรู้ เกณฑ์ประเมิน เช่น - ประเมินพฤติกรรม - ประเมินใบงาน - ประเมินผลงาน - ตอบข้อซักถามได้ - ทดสอบหลังเรียน เครื่องมือประเมิน เช่น - แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน - แบบสังเกต	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนพุทธวิธี ๔ รูปแบบ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานกลุ่ม - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างความคิดรวบยอด - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการฝึกการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอื่นๆ (ตามความเหมาะสม)	อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ ๓๖ ชั่วโมง

- พระอุปสีวเถระ				
- พระนันทเถระ				
- พระเหมกเถระ				
- พระโตเทยยเถระ				

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๔/๑ วิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของอนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ (องค์ที่ ๒๑-๓๙) - พระกัปปเถระ - พระชตุกัณเณเถระ - พระภัทราวุธเถระ - พระอุทยเถระ - พระโปสาลเถระ - พระโมฆราชเถระ - พระปิงคิยเถระ - พระภคฺเถระ - พระกิมพลเถระ - พระมหาอุทายีเถระ - พระเมฆิยเถระ - พระนาคิตเถระ				อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ ๓๖ ชั่วโมง

- พระจุณทเถระ - พระยโสชเถระ - พระเสลเถระ - พระมหาปรินตปเถระ (พระปุลณเถระ) - พระสภียเถระ - พระนาลกเถระ - พระองคุลิมาลเถระ				
--	--	--	--	--

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๔/๒ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ทานพิธี

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีหมวดที่ ๓ ทานพิธี - พิธีถวายสังฆทาน - พิธีถวายสลากภัต - พิธีตักบาตรข้าวสาร - พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง - พิธีถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร - พิธีถวายศาลาโรงธรรม - พิธีถวายผ้าสัสติกสาฎก - พิธีถวายผ้าจ่านำพรรษา - พิธีถวายผ้าอังเจกจีวร				ศาสนพิธีหมวดที่ ๓ ทานพิธี ๔ ชั่วโมง

- พิธีถวายผ้าป่า - พิธีถวายผ้ากฐิน - พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ - พิธีลอยกระทง - พิธีถวายธงเพื่อบูชา - พิธีถวายเวจกุฎี - พิธีถวายสะพาน - พิธีถวายปราสาทผึ้ง - พิธีถวายโรงอุโบสถ - พิธีถวายยานพาหนะ - พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก - พิธีถวายคัมภีร์พระธรรม				
--	--	--	--	--

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๔/๓ วิเคราะห์ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของศาสนพิธีหมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี - วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน - วิธีไหว้ครูของนักเรียน - วิธีจับด้ายสายสิญจน์ - วิธีบังสุกุลเป็น - วิธีบอกศักราช				ศาสนพิธีหมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี ๔ ชั่วโมง

--	--	--	--	--

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๑ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
-----------	-----------------	------------------------	--------------------------	--------------------

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเภทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป - การนับถือศาสนา - การตั้งศากยวงศ์และโคลิยวงศ์ - เจ้าชายสุทโธทนะทรงอภิเษกสมรส - พระโพธิสัตว์จุติลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา - ปัญจโกลาห - ปัญจบุพพนิมิต - ปัญจมหาวិโลกนะ - พระนางสิริมหามายาทรงสุบินนิมิต - พระโพธิสัตว์ประสูติ - สหชาติ ๗ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า - ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม - พระนางสิริมหามายาทิวงคต - ทรงบรรลุปฐมฌาน - ทรงอภิเษกสมรส	ชิ้นงาน (ใบความรู้) ได้แก่ - งานเขียน / บทความ เช่น เรียงความ จดหมาย โคลงกลอน การบรรยาย การเขียนตอบ ฯลฯ - ภาพ/แผนภูมิ เช่น แผนผัง แผนภูมิ วาดภาพ กราฟ ตาราง ฯลฯ - สิ่งประดิษฐ์ เช่น งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง ฯลฯ ภาระงาน (ใบงาน) ได้แก่ - การพูด/รายงานปากเปล่า เช่น การท่อง การอ่าน กล่าวรายงาน เขียนรายงาน ได้วาที่นำเสนอ สัมภาษณ์ บทบาทสมมุติ ฯลฯ	ประเด็นประเมิน เช่น - หลักธรรมคำสอนในธรรมวินัย ทุกหมวด ๒ - ใบงาน - ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน - สนทนาซักถาม อภิปราย สรุปองค์ความรู้ เกณฑ์ประเมิน เช่น - ประเมินพฤติกรรม - ประเมินใบงาน - ประเมินผลงาน - ตอบข้อซักถามได้ - ทดสอบหลังเรียน เครื่องมือประเมิน เช่น - แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน - แบบสังเกต	กิจกรรมการเรียนรู้ เช่น - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนพุทธวิธี ๙ รูปแบบ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานกลุ่ม - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างความคิดรวบยอด - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการฝึกการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอื่นๆ (ตามความเหมาะสม)	ปริเภทที่ ๑ ว่าด้วยชมพูทวีป ๑๔ ชั่วโมง
---	--	--	--	---

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเภทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออก บรรพชาและตรัสรู้ - เทวทูต - ราหุลกุมารประสูติ - ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร - เสด็จออกบรรพชา - พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา - ทรงศึกษาในสำนักดาบส - การบำเพ็ญทุกรกิริยา - การตรัสรู้				ปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วย การเสด็จออก บรรพชาและตรัสรู้ ๑๖ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๓ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
-----------	-----------------	------------------------	--------------------------	--------------------

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข - สัตตมหาสถาน - พรหมอาราธนา - อายุสังขารอิฐฐาน - แสดงอัมมจักกัปปวัตตนสูตร				ปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วย การเสวยวิมุตติสุข ๑๐ ชั่วโมง
---	--	--	--	---

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทาน เอหิภิกขุอุปสัมปทา - ปัญจวัคคีย์อุปสมบท - ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร - ยสกุหลบุตรอุปสมบท - อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา - อุบาสิกาคนแรกในพระพุทธศาสนา - สหายของพระยสะออกบวช				ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วย การประทาน เอหิภิกขุอุปสัมปทา ๑๔ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระศาสนา

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
-----------	-----------------	------------------------	--------------------------	--------------------

ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระศาสนา - ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา - โปรดภิกษุทวิคิย์ - โปรดชฎิลสามพี่น้อง - พระเจ้าพิมพิสารบรรลุนิพพาน				ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระศาสนา ๑๒ ชั่วโมง
---	--	--	--	--

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๖ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก - ประวัติพระสารีบุตรเถระ - ประวัติพระโมคคัลลานเถระ				ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วย พระอัครสาวก ๖ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๗ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะ และมหากัจจายนะ

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
-----------	-----------------	------------------------	--------------------------	--------------------

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วยพระมหากัสสปะ และมหากัจจายนะ - ประวัติพระมหากัสสปเถระ - ประวัติพระมหากัจจายนเถระ				ปริเฉทที่ ๗ ว่าด้วย พระมหากัสสปะ และมหากัจจายนะ ๔ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๕/๘ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
-----------	-----------------	------------------------	--------------------------	--------------------

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน - ประวัติมาณพ ๑๖ คน - ตำแหน่งเอตทัคคะ - คำถามและวิสัชนาในโสฬสมานพปัญหา				ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วย การโปรดมาณพ ๑๖ คน ๔ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๑ วิเคราะห์พุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตบัญญัติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตบัญญัติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา - ราชะพรหมณ์อุปสมบท - พระปุลณมนันตานุตร	ชิ้นงาน (ใบความรู้) ได้แก่ - งานเขียน / บทความ เช่น เรียงความ จดหมาย โคลงกลอน การบรรยาย การเขียนตอบ ฯลฯ - ภาพ/แผนภูมิ เช่น แผนผัง แผนภูมิ วาดภาพ กราฟ ตาราง ฯลฯ - สิ่งประดิษฐ์ เช่น งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง ฯลฯ ภาระงาน (ใบงาน) ได้แก่ - การพูด/รายงานปากเปล่า เช่น การท่อง การอ่าน กล่าวรายงาน เขียนรายงาน ได้วาที นำเสนอ สัมภาษณ์ บทบาทสมมุติ ฯลฯ	ประเด็นประเมิน เช่น - หลักธรรมคำสอนในธรรมวินายก ทุกหมวด ๒ - ใบงาน - ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน - สนทนาซักถาม อภิปราย สรุปองค์ความรู้ เกณฑ์ประเมิน เช่น - ประเมินพฤติกรรม - ประเมินใบงาน - ประเมินผลงาน - ตอบข้อซักถามได้ - ทดสอบหลังเรียน เครื่องมือประเมิน เช่น - แบบทดสอบก่อนเรียน - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน - แบบสังเกต	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนพุทธวิธี ๙ รูปแบบ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานกลุ่ม - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างความคิดรวบยอด - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการฝึกการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างคำถาม-คำตอบ ที่สอดคล้องกับปัญหา - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอื่นๆ (ตามความเหมาะสม)	ปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการอนุญาตบัญญัติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา ๑๐ ชั่วโมง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๒ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ - กาฬุทายีอำมาตย์บรรลอรหัตตผล - ฝนโบกขรพรรษตก - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุโสดาปัตติผล - โปรดพระนางมหาปชาบดี - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุนาคามีผล - โปรดพระนางพิมพา - นันทกุมารอุปสมบท - ราหุลกุมารบรรพชา				ปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ ๑๔ ชั่วโมง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๓ วิเคราะห์พุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชาขุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชาขุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระราชาขุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระเวทททำอนันตริยกรรม - แผนลอบปลงพระชนม์ - พระเวททถูกรณีสืบ				ปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชาขุมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช ๑๒ ชั่วโมง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๔ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธานุพุทธประวัติใน				ปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วย

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ส่วนปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะ และพระรัฐบาล - ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ - ประวัติพระรัฐบาลเถระ				พระโสณโกฬิวิสะและ พระรัฐบาล ๔ ชั่วโมง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๕ วิเคราะห์พุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดา พระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของพุทธาณพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดา พระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน - โปรดพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลอรหัตตผล - พระพุทธรูปดาปรินิพพาน - การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมหาปชาบดีผนพเป็นภิกษุณี - ครุธรรม ๘ - พระนางพิมพาผนพเป็นภิกษุณี - ยมกปาฏิหาริย์ - นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น - พระปิณโฑลภารทวาชะเหาะไปเอาบาตร - พวกเดียรติย์ทำสำแดงฤทธิ์ - ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ - โปรดพระพุทธรูปมารดา - พระพุทธรูปเสด็จจากดาวดึงส์				ปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปดา พระพุทธรูปมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน ๒๐ ชั่วโมง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๖ วิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของเหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน - ทรงปรารภชาธรรม - ทรงปลงอายุสังขาร - บิณฑบาตครั้งสุดท้าย - สังเวชนียสถาน ๔ - สวากองค์สุดท้าย - เสด็จดับขันธปรินิพพาน - อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร - ถวายพระเพลิงพระบรมศพ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - สัมมาสัมพุทธเจดีย์				เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน ๑๐ ชั่วโมง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๖/๗ วิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน

สารการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
ศึกษาความสำคัญของเหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน - การสังคายนาพระธรรมวินัย - ความเป็นมาของการสังคายนา - สังคายนาครั้งที่ ๑ - สังคายนาครั้งที่ ๒ - สังคายนาครั้งที่ ๓ - การส่งสมณทูตไปประกาศพระศาสนา				เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน ๑๐ ชั่วโมง

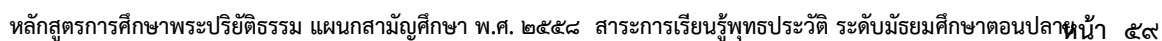

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย /เวลา
- อินทรธาน				

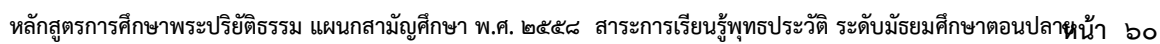
การวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๑ วิเคราะห์อนุพุทธประวัติ ในส่วนประวัติของพระ มหาสาวกผู้ไม่ได้รับ เอตทัคคะ ๓๙ องค์	นักเรียนวิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์อนุพุทธประวัติในส่วนประวัติของพระมหาสาวกผู้ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๒ วิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธีได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธีได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธีได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธีได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๔/๓ วิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธีได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธีได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธีได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ศาสนพิธี หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธีได้น้อยและไม่สมบูรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

[illegible]

การวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

[illegible]

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล	พระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลได้ถูกต้องและสมบูรณ์	พระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	พระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	พระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาลได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๕ วิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปิตา พระพุทธมารดาและเสด็จดับขันธปรินิพพาน	นักเรียนวิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปิตา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปิตา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปิตา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพานได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธานุพุทธประวัติในส่วนปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการเสด็จโปรดพระพุทธรูปิตา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพานได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๖ วิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพานได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพานได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพานได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพานได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม.๖/๗ วิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพานได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพานได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพานได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพานได้น้อยและไม่สมบูรณ์

ภาคผนวก

เทคนิควิธีสอนของพระพุทธเจ้า

๑. การทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม

ทำของยากให้ง่าย ธรรมะเป็นเรื่องนามธรรมที่มีเนื้อหาลึกซึ้ง ยากที่จะเข้าใจ ยิ่งเป็นธรรมะระดับสูงสุดก็ยิ่งลึกล้ำคมภีรภาพยิ่งขึ้น.....ความสำเร็จแห่งภารกิจการสั่งสอนประชาชนส่วนหนึ่ง เพราะพระองค์ทรงใช้เทคนิควิธีการทำของยากให้ง่าย เช่น

๑.๑ การใช้อุปมาอุปไมย วิธีนี้เป็นวิธีทรงใช้บ่อยที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพและเข้าใจง่าย โดยไม่ต้องเสียเวลาอธิบายความให้ยืดเยื้อยาว

๑.๒ ยกนิทานประกอบ เป็นเทคนิคหรือกลวิธีหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงใช้บ่อย

๑.๓ ใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน เทคนิควิธีสอนด้วยการกระทำของยากให้ง่าย หรือทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมนอกจากใช้อุปมาอุปไมยและเล่านิทานประกอบแล้ว ยังมีอีกวิธีหนึ่งอันเป็นวิธีที่พระพุทธองค์ทรงใช้มากพอๆ กับสองวิธีข้างต้น คือ การใช้สื่ออุปกรณ์หรือใช้สื่อการสอน

๒. ทำตนเป็นตัวอย่าง

ในแง่ของการสอนอาจแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ

๒.๑ ทำให้ดู หรือสาธิตให้ดู

๒.๒ ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง

๓. ใช้ถ้อยคำเหมาะสม

การสอนที่จะประสบความสำเร็จ ผู้สอนต้องรู้จักใช้คำ ต้องให้ผู้ฟังรู้สึกได้ว่า ผู้พูดพูดด้วยเมตตาจิต มิใช่พูดด้วยความมุ่งร้าย

๔. เลือกสอนเป็นรายบุคคล

ผู้สอนต้องรู้ว่าคนฟังนั้นต่างภูมิหลังต่างความสนใจ ต่างระดับสติปัญญาการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นการเลือกสอนเป็นรายบุคคลจะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ถ้าทำได้ก็ควรใช้วิธีนี้ แม้จะสอนเป็นกลุ่มก็ต้องเอาใจใส่นักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคลให้ได้

๕. รู้จักจังหวะและโอกาส

ดูความพร้อมของผู้เรียน รู้จักคอยจังหวะอันเหมาะสม ถ้าผู้เรียนไม่พร้อมก็เหนื่อยเปล่า

๖. ยึดหยุ่นในการใช้เทคนิควิธี

เทคนิควิธีบางอย่างใช้ได้ผลในวันนี้ ต่อไปวันข้างหน้าอาจใช้ไม่ได้ก็ได้ จึงควรยึดหยุ่นวิธีการ

๗. การเสริมแรง

มีคำพุทธสรรเสริญพระพุทธเจ้าว่า “ทรงชมคนที่ควรชม ตำหนิคนที่ควรตำหนิ” การชมเป็นการยอมรับความสามารถหรือให้กำลังใจให้ทำอย่างนั้นยิ่งขึ้นไป การตำหนิเป็นการตักเตือนมิให้ประพฤติดังนั้นอีกต่อไป

หลักสำคัญที่ครูผู้สอนควรทราบ

หลักสำคัญคือหลักการใหญ่ๆ ของการสอนไม่ว่าจะสอนเรื่องอะไรก็มีอยู่ ๓ หลัก คือ

๑. หลักเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน
๒. หลักเกี่ยวกับตัวผู้เรียน
๓. หลักเกี่ยวกับตัวการสอน

ก. เกี่ยวกับเนื้อหา

คนจะสอนคนอื่นต้องรู้ว่าเขาเรื่องอะไรมาสอนเขาเสียก่อน ไม่ใช่คิดแต่วิธีการสอนว่าจะสอนอย่างไร ต้องคิดก่อนว่า จะเอาอะไรไปสอนเขา พระพุทธเจ้าแนะนำว่าผู้สอนต้องคำนึงเสมอว่า ต้องสอนสิ่งที่รู้เห็นหรือเข้าใจง่ายไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก

๑. สอนเนื้อหาที่ลุ่มลึกลงไปตามลำดับ
๒. สอนด้วยของจริง
๓. สอนตรงตามเนื้อหา
๔. สอนมีเหตุผล
๕. สอนเท่าที่จำเป็นจะต้องรู้
๖. สอนสิ่งที่มีความหมายและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

ข. เกี่ยวกับตัวผู้เรียน

๑. พุทธองค์จะทรงสอนใคร ทรงดูบุคคลผู้รับการสอนหรือผู้เรียนก่อนว่าบุคคลนั้นๆ เป็นคนประเภทใด มีพื้นความรู้ ความเข้าใจหรือความพร้อมแค่ไหนและควรจะสอนอะไร แค่นั้น
๒. นอกจากดูความแตกต่างของผู้เรียนแล้ว ยังต้องดูความพร้อมของผู้เรียนด้วย
๓. สอนให้ผู้เรียนทำด้วยตนเอง
๔. ผู้เรียนจะต้องมีบทบาทพร้อมด้วย
๕. ครูต้องเอาใจใส่ผู้เรียนที่มีปัญหาเป็นพิเศษ

ค. เกี่ยวกับตัวการสอน

๑. สร้างความสนใจในการสอนคนนั้น (การนำเข้าสู่บทเรียน)
๒. สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ปลอดภัย
๓. มุ่งสอนเนื้อหา มุ่งให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจและเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดี
๔. ตั้งใจสอน สอนโดยเคารพ ถือว่างานสอนเป็นงานสำคัญ
๕. ใช้ภาษาเหมาะสม ผู้สอนคนอื่นควรมีความสามารถในการสื่อสาร ใช้คำพูดที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

หลักการสอนแนวพุทธวิธี

พระพุทธเจ้านั้นทรงเป็นพระบรมครู ยอดครูของผู้สอน พระองค์ทรงมีหลักการในการสอนมากมายหลายหลักการ เรียกว่า “หลัก ๔ ส” คือ

๑. สันตัสสนา อธิบายให้เห็นชัดแจ้ง เหมือนจูงมือให้มาด้วยตา
 ๒. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริงเห็นจังตาม ชวนให้คล้อยตาม จนยอมรับเอาไปปฏิบัติ
 ๓. สมุตเตชนา เรายังเกิดความกล้าหาญ มีกำลังใจ มั่นใจว่าทำได้ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคที่มีมา
 ๔. สัมปหังสนา มีวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้ฟังร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ เปี่ยมล้นไปด้วยความหวัง
- สรุปหลักการทั่วไปของการสอน คือ แจ่มแจ้ง-จูงใจ-หาญกล้า-ร่าเริง

หลักการสอนพุทธวิธีแบบสนทนา (สากัจฉา หรือธรรมสากัจฉา)

เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยที่สุด พระองค์ชอบใช้วิธีนี้อาจเป็นด้วยว่าผู้ฟังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นทำให้การเรียนการสอนสนุกไม่รู้สีกว่าตนกำลัง “เรียน” หรือกำลัง “ถูกสอน” แต่จะรู้สีกว่าตนกำลังสนทนาปราศรัยกับพระพุทธองค์อย่างสนุกสนาน

หลักการสอนพุทธวิธีแบบตอบปัญหา (ปจฺฉา-วิสัชนา)

ผู้ถามปัญหาอาจถามด้วยจุดประสงค์หลายอย่าง เช่น

๑. บางคนถามเพื่อต้องการคำตอบในเรื่องที่สงสัยมานาน
๒. บางคนถามเพื่อลองภูมิว่าคนตอบรู้หรือไม่
๓. บางคนถามเพื่อข่มหรือปราบให้ผู้ตอบอับอาย
๔. บางคนถามเพื่อเทียบเคียงกับความเชื่อหรือคำสอนในลัทธิศาสนาของตน

พระพุทธองค์ตรัสรู้ว่าการตอบปัญหาใดๆ ต้องดูลักษณะของปัญหาและเลือกวิธีตอบให้ถูกต้องเหมาะสมพระองค์จำแนกประเภทของปัญหาไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ปัญหาบางอย่างต้องตอบตรงไปตรงมา
๒. ปัญหาบางอย่างต้องย้อนถามก่อนจึงตอบ
๓. ปัญหาบางอย่างต้องแยกความตอบ
๔. ปัญหาบางอย่างต้องตัดบทไปเลยไม่ตอบ

วิธีคิดแบบอริยสัจจ/คิดแบบแก้ปัญหา

เป็นการคิดแบบแก้ปัญหาเรียกว่า “วิธีแห่งความดับทุกข์” จัดเป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่งเป็นวิธีคิดตามเหตุและผลหรือเป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขและทำการที่ต้นเหตุ จัดเป็น ๒ คู่ คือ

คู่ที่ ๑	ทุกข์เป็นผล	เป็นตัวปัญหา เป็นสถานการณ์ที่ประสบ ซึ่งไม่ต้องการ
	สมุทัยเป็นเหตุ	เป็นที่มาของปัญหา เป็นจุดที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไข จึงจะพ้นจากปัญหาได้
คู่ที่ ๒	นิโรธเป็นผล	เป็นภาวะสิ้นปัญหา เป็นจุดหมายซึ่งต้องการจะเข้าถึง

มรรคเป็นเหตุ เป็นวิธีการ เป็นข้อปฏิบัติที่ต้องกระทำในการแก้ไขสาเหตุ เพื่อบรรลุจุดหมายคือ
ภาวะสิ้นปัญหาอันได้แก่ความดับทุกข์

กระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ แบบพุทธวิธี ๙ อย่าง

๑. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบอุปมา-อุปไมย (การเปรียบเทียบ)

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง

- เปรียบเทียบนามธรรมกับรูปธรรมให้ผู้เรียนเห็นชัดเจน ครูผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วม
- ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นนามธรรมกับรูปธรรม

ขั้นฝึก

- ยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม
- ผู้เรียนแต่ละรูปหรือแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายหรือนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรม
- หาข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นนามธรรม-รูปธรรม

ขั้นประยุกต์

- ค้นคว้าสิ่งที่เป็นนามธรรมกับรูปธรรมในเนื้อหาอื่น ๆ นอกเหนือจากเนื้อหาที่กำหนดให้

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบปุจฉา-วิสัชนา (การถาม-ตอบ)

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง

- การทำหน้าที่เป็นผู้ถาม-ตอบที่ถูกต้องเหมาะสมแก่กาลเทศะ
- วิธีถาม-ตอบ (ตอบทันทีเมื่อมีผู้ถาม, ตอบแบบมีเงื่อนไข, ย้อนถามผู้ถามก่อนแล้วจึงตอบ, นั่งเสียไม่ตอบ เป็นต้น)

ขั้นฝึก

- ตัวอย่างการถาม-ตอบ
- ถาม-ตอบแบบคนต่อคน, ถาม-ตอบแบบกลุ่มต่อกลุ่ม, ถาม-ตอบแบบกลุ่มต่อคน เป็นต้น
- หาข้อสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการถาม-ตอบ

ขั้นประยุกต์

- ค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบธรรมสาส์น (การสนทนา)

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง

- ครูผู้สอนเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือจำลองสถานการณ์

ขั้นฝึก

- ผู้เรียน/ครูผู้สอน-อภิปรายในประเด็นที่เป็นปัญหา หัวข้อ หรือสถานการณ์ ตามเนื้อหาที่กำหนด
- หาข้อสรุปในประเด็นที่เป็นปัญหา หัวข้อ หรือสถานการณ์จากการสนทนาอภิปราย

ขั้นประยุกต์

- ศึกษาเพิ่มเติมการสนทนา-อภิปรายของบุคคล, กลุ่มคน, ละคร, องค์กร ฯลฯ

๔. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบอริยสัจ ๔ (กำหนดปัญหา, ตั้งสมมุติฐาน, ทดลอง, วิเคราะห์ สรุป)

ขั้นสืบค้น (ทุกข์)

- กำหนดปัญหา, ที่มาของปัญหา, การเกิดปัญหา (ตามเนื้อหาที่กำหนด)

ขั้นเชื่อมโยง (สมุทัย)

- ตั้งสมมุติฐาน, การอนุมาน, การคาดคะเน, ความน่าจะเป็น, ปัจจัยเสี่ยง

ขั้นฝึก (นิโรธ)

- ทดลอง, เก็บข้อมูล
- วิเคราะห์, สรุปผล

ขั้นประยุกต์ (มรรค)

- การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งอื่น ๆ นอกเหนือจากเนื้อหาที่เรียนรู้

๕. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบไตรสิกขา (ระเบียบวินัย, จิตใจแน่วแน่, แก้ปัญหาถูกต้อง)

ขั้นสืบค้น (ศีล)

- สร้างความมีระเบียบวินัย ความมีศรัทธา ความตระหนัก ความเข้าใจให้กับผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน

ขั้นเชื่อมโยง (สมาธิ)

- ให้ผู้เรียนรวมพลังจิตใจ ความคิดอันแน่วแน่ในการตั้งใจฟัง ตั้งใจดู ตั้งใจจดจำและเห็นความสำคัญต่อเนื้อหาที่จะนำเสนอ

ขั้นฝึก (ปัญญา)

- ใช้สมาธิ จิตใจอันแน่วแน่ทำความเข้าใจกับปัญหา
- ค้นหาสาเหตุที่มาที่ไปของปัญหา
- แก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและถูกวิธี

ขั้นประยุกต์ (ปัญญา)

- ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้, เกิดปัญญาและมีมีโนทัศน์ในเรื่องนั้นๆ ถูกต้อง

๖. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบพหุสูตร (ฟังมากๆ, เขียนมากๆ, ถามมากๆ, คติวิเคราะห์มากๆ)

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง (การสร้างศรัทธา)

- การจัดบรรยากาศในการนำเข้าสู่บทเรียน
- การสร้างแรงจูงใจในการนำเข้าสู่บทเรียน
- บุคลิกภาพตลอดถึงการวางตัวที่เหมาะสมของผู้สอน
- การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ขั้นฝึก (การฝึกทักษะ)

- กิจกรรมกลุ่ม/รายบุคคล
- การปฏิบัติ/การนำเสนอ/การแสดงออก
- ฝึกการเขียน, การฟัง, การถาม, และการคติวิเคราะห์

ขั้นประยุกต์ (การประเมิน)

- การประเมินตนเอง
- การประเมินของกัลยาณมิตร
- การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและการนำไปประยุกต์ใช้

๗. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (การทำไว้ในใจโดยแยกคาย, การใช้ความคิดถูกวิธี)

แบบที่ ๑

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง

- ผู้เรียนรู้จักคิด คิดเป็น คิดอย่างมีระบบ
- ผู้เรียนรู้จักมอง รู้จักพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์

ขั้นฝึก

- ฝึกการคิดหาเหตุผล
- ฝึกการสืบค้นถึงต้นเค้า
- ฝึกการสืบสาวให้ตลอดสาย
- ฝึกการแยกแยะสิ่งนั้นๆ ปัญหา นั้นๆ ตามสภาวะแห่งเหตุและปัจจัย

ขั้นประยุกต์

- ผู้เรียนนำการใช้ความคิดอย่างถูกวิธีไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ปัจจุบัน

๘. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (สร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน)

แบบที่ ๒

ขั้นสืบค้น-ขั้นเชื่อมโยง

- ครูผู้สอนสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน

- ครูผู้สอนเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญ, หัวเรื่อง
- ครูผู้สอนแนะแหล่งวิทยาการ, แหล่งข้อมูล

ขั้นฝึก

- ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล
- ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้เกิดกระบวนการคิดแก่ผู้เรียน เช่น คิดสืบค้นต้นเค้า, คิดสืบสาวตลอดสาย, คิดสืบค้นต้นปลาย, และคิดโยงสายสัมพันธ์
- ฝึกการสรุปประเด็น เปรียบเทียบ ประเมินค่า โดยวิธีอภิปราย ทดลอง ทดสอบ
- ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ
- กิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและตัดสินใจ

ขั้นประยุกต์

- สังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุง
- อภิปรายและสอบถาม
- สรุปทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

๙. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธีแบบอภิปาธ ๔ (พอใจในสิ่งที่เรียนรู้, พากเพียรต่อสิ่งที่เรียนรู้เสมอ, มุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่อสิ่งที่เรียนรู้, คิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง ก่อนนำไปใช้)

ขั้นสืบค้น (ฉันทะ)

- สร้างความพอใจและความสำคัญต่อสิ่งที่เรียนรู้ และสิ่งที่ได้รับ

ขั้นเชื่อมโยง (วิริยะ)

- ฟังให้หมด จดให้มาก ปากต้องไว ใจต้องคิด (หัวใจบัณฑิต สุ จิ ปุ ลิ)

ขั้นฝึก (จิตตะ)

- มุ่งมั่น โดยฝึกฟังมากๆ ฝึกคิดมากๆ ฝึกถามมากๆ และฝึกเขียนมากๆ

ขั้นประยุกต์ (วิมังสา)

- พิจารณา ไตร่ตรอง แยกแยะ อธิบาย นำเสนอ และประยุกต์ใช้

การนิยามศัพท์ขั้นตอน/กระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้พุทธวิธี

สืบค้น หมายถึง สืบสาวราวเรื่อง, ค้นคว้าให้ได้เรื่อง

เชื่อมโยง	หมายถึง ทำให้ติดเป็นเนื้อเดียวกัน, ทำให้ประสานกัน
ฝึก	หมายถึง ทำ เช่นบอก, แสดง, หรือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนเป็นหรือมีความชำนาญ
ประยุกต์	หมายถึง นำความรู้ในวิทยาการต่างๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (ธรรม พุทธประวัติ วินัย)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่ขอปรับและเพิ่มเป็น...

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา

- มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (ใช้เป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้ธรรม, ธรรม) (ใช้เป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ, ศาสนพิธี)
- มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา (ใช้เป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ, ศาสนพิธี)
- มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ใช้เป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้วินัย, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์)

ขอบข่ายเนื้อหาสาระการเรียนรู้พุทธประวัติ

ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

สารการเรียนรู้พุทธประวัติ, ศาสนพิธี

รหัส ม.๑ ส๒๑๒๒๑, ส๒๑๒๒๒ ม.๒ ส๒๒๒๒๓, ส๒๒๒๒๔ ม.๓ ส๒๓๒๒๕, ส๒๓๒๒๖

รหัส ม.๔ ส๓๑๒๒๑, ส๓๑๒๒๒ ม.๕ ส๓๒๒๒๓, ส๓๒๒๒๔ ม.๖ ส๓๓๒๒๕, ส๓๓๒๒๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เนื้อหาหนักธรรมชั้นตรี		เนื้อหาหนักธรรมชั้นโท		เนื้อหาหนักธรรมชั้นเอก	
ศึกษาพุทธประวัติ และ ศาสนาพิธี ดังนี้ ----- บทที่ ๑ ชมพุทวิปและ ประชาชน - อาณาจักรต่างๆ - วรณะ ๔ - ความคิดเห็น - ลัทธิพื้นเมือง - สรุบชื่อแคว้นและชื่อ เมืองหลวงในครั้งพุทธกาล บทที่ ๒ สักกชนบทและ ศากยวงศ์ - วิธีการปกครอง - ศากยวงศ์	ศึกษาพุทธประวัติ และ ศาสนาพิธี ดังนี้ ----- บทที่ ๗ ส่งพระสาวกไป ประกาศพระศาสนา - ยสกุลบุตรออกบวช - บิดามารดาออกติดตาม - ยสกุลบุตรสำเร็จเป็น พระอรหันต์ - อุบาสิกาคู่แรก - สหายพระยสะ - ประทานอุปสมบท ไตรสรณคมน์ - โปรดภักทวักคีย์ - โปรดชฎิลสามพี่น้อง	ศึกษาอนุพุทธประวัติในส่วน ประวัติของพระมหาสาวกผู้ ได้รับเอตทัคคะ ๔๑ องค์ และ ศาสนาพิธี ดังนี้ ----- - พระอัญญาโกณฑัญญะ - พระสารีบุตรเถระ - พระโมคคัลลานเถระ - พระมหากัสสปเถระ - พระอนุรุทธเถระ - พระภัททิยเถระ - พระลูกณฏฐภัททิยเถระ - พระปิณโฑลภารทวาชเถระ - พระปุนณมนตานีบุตร เถระ	ศึกษาอนุพุทธประวัติในส่วน ประวัติของพระมหาสาวกผู้ ไม่ได้รับเอตทัคคะ ๓๙ องค์ และศาสนาพิธี ดังนี้ ----- - พระวัปปเถระ - พระภัททิยเถระ - พระมหานามเถระ - พระอัสสชิเถระ - พระยสเถระ - พระวิมลเถระ - พระสุพาหุเถระ - พระปุนณชิเถระ - พระควัมปติเถระ - พระนทิกัสสปเถระ	ศึกษาพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนของปริเฉทที่ ๑-๘ ดังนี้ ----- ปริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยชมพุทวิป - การนับถือศาสนา - การตั้งศากยวงศ์และ โกลิยวงศ์ - เจ้าชายสุทโธทนะทรงอภิเษก สมรส - พระโพิสสัตว์จุติลงสู่ พระครรภ์ของพระมารดา - ปัญจโกลาห - ปัญจบุพพนิมิต - ปัญจมหาวិโลกนะ - พระนางสิริมหามายาทรง	ศึกษาพุทธานุพุทธประวัติใน ส่วนของปริเฉทที่ ๙-๑๓ ดังนี้ ----- ปริเฉทที่ ๙ ว่าด้วยการประทาน ญัตติจตุตถกรรมวาจา อุปสัมปทา - ราชพรหมณ์อุปสมบท - พระปุนณมนตานีบุตร ปริเฉทที่ ๑๐ ว่าด้วยการเสด็จ กรุงกบิลพัสดุ์ - กาฬทายีอำมาตย์บรรลุ อรหัตผล - ฝนโบกขรพรรษตก - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุ โสดาปัตติผล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เนื้อหาบทธรรมชั้นตรี		เนื้อหาบทธรรมชั้นโท		เนื้อหาบทธรรมชั้นเอก	
บทที่ ๓ พระศาสดาประสูติ - เหตุที่ประสูติที่ลุมพินีวัน - อภินิหารของพระมหาบุรุษ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า - ขนานพระนาม - พระมารดาทิวกศต - ได้ปฐมฌานในวันแรกนาขวัญ - ศึกษาศิลปวิทยา - อภิเษกสมรส - พระประยูรญาติ บทที่ ๔ เสด็จออกบรรพชา - ปัญจวัคคีย์ออกบวช บทที่ ๕ ตรัสรู้ - ทรงศึกษาลัทธิของสองดาบส - ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา - อุปมา ๓ ข้อ - ปัญจวัคคีย์หลักหนี - ตรัสรู้ - เหตุการณ์จวนจะตรัสรู้ - ทรงชนะพญามาร ปฐมโพธิกาล บทที่ ๖ ปฐมเทศนาและปฐม	บทที่ ๘ เสด็จกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ - โปรดพระเจ้าพิมพิสาร - ความปรารถนาของพระเจ้าพิมพิสาร ๕ ประการ - พระอัครสาวกออกบวช มัชฌิมโพธิกาล บทที่ ๙ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ในมคธชนบท - ประทานอุปสมบทแก่พระมหากัสสปะ - มหาจาตุรงคสันนิบาต - ทรงอนุญาตเสนาสนะ - ทรงแสดงวิธีทำพุพเพตพลี - ทรงมอบให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการให้อุปสมบท - โปรดสังคาลมาณพ - มูลเหตุทำเวทตพลี บทที่ ๑๐ เสด็จสักกชนบท - เสด็จจนครกบิลพัสดุ์ - ทรงแสดงพุทธปาฏิหาริย์ - โปรดพุทธบิดา - โปรดพระนางพิมพา	- พระมหากัจจายนเถระ - พระจุฬปันถกเถระ - พระมหาปันถกเถระ - พระสุภูติเถระ - พระขทิวณิยเรวตเถระ - พระกังขาเรวตเถระ - พระโสณโกฬิวิสเถระ - พระโสณกุฏิกัณณเถระ - พระสีวลีเถระ - พระวัคคิเถระ - พระราหุลเถระ - พระรัฐบาลเถระ - พระโกณฑธานเถระ - พระวังคีสเถระ - พระอุปเสนเถระ - พระทัฬหฬลบุตรเถระ - พระปิลินทวัจนเถระ - พระพาหิยทารุจีรียเถระ - พระกุมารกัสสปเถระ - พระมหาโกฏิฐิตเถระ - พระอานนทเถระ - พระอูรเวลากัสสปเถระ - พระกาฬุทายีเถระ - พระพากุลเถระ	- พระคยาภิสาเถระ - พระอชิตเถระ - พระติสสเมตเตยเถระ - พระปัญณณเถระ - พระเมตตคุเถระ - พระโธตเถระ - พระอุสสิเถระ - พระนันทเถระ - พระเหมกเถระ - พระโตเทยเถระ - พระกัปปเถระ - พระชตุกัณณเถระ - พระภัทราวุธเถระ - พระอุทยเถระ - พระโปสาลเถระ - พระโมฆราชเถระ - พระปิงคิยเถระ - พระภคเถระ - พระกิมพิลเถระ - พระมหาอุทายีเถระ - พระอุพพานเถระ - พระเมฆิยเถระ - พระนาคิตเถระ - พระจุนทเถระ	- สุนินนิมิต - พระโพธิสัตว์ประสูติ - สหชาติ ๗ - อสิตดาบสเข้าเฝ้า - ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม - พระนางสิริมหามายาทิวกศต - ทรงบรรลุปฐมฌาน - ทรงอภิเษกสมรส ปริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยการเสด็จออกบรรพชาและตรัสรู้ - เทวทูต - ราหุลกุมารประสูติ - ทอดพระเนตรพระราหุลกุมาร - เสด็จออกบรรพชา - พระเจ้าพิมพิสารตรัสขอปฏิญญา - ทรงศึกษาในสำนักดาบส - การบำเพ็ญทุกรกิริยา - การตรัสรู้ ปริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยการเสวยวิมุตติสุข - สัตตมหาสถาน - พรหมอาราธนา	- โปรดพระนางมหาปชาบดี - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลุนาคามีผล - โปรดพระนางพิมพา - นันทกุมารอุปสมบท - ราหุลกุมารบรรพชา ปริเฉทที่ ๑๑ ว่าด้วยพระราชมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระราชมารแห่งศากยวงศ์ออกผนวช - พระเวทที่ต่อนันตริยกรรม - แผนดอปปลงพระชนม์ - พระเวทที่ตถุภรณ์สูบ ปริเฉทที่ ๑๒ ว่าด้วยพระโสณโกฬิวิสะและพระรัฐบาล - ประวัติพระโสณโกฬิวิสะ - ประวัติพระรัฐบาลเถระ ปริเฉทที่ ๑๓ ว่าด้วยการโปรดพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา และเสด็จดับขันธปรินิพพาน - โปรดพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช - พระเจ้าสุทโธทนะบรรลอรหัตตผล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เนื้อหาบทธรรมชั้นตรี		เนื้อหาบทธรรมชั้นโท		เนื้อหาบทธรรมชั้นเอก	
สาวก - บุคคลที่เปรียบด้วยดอกบัว ๔ เหล่า - โปรดปัญจวัคคีย์ - ทรงแสดงปฐมเทศนา - ปฐมสาวก - ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร ศึกษาศาสนพิธี ดังนี้ - เหตุเกิดศาสนพิธี - ประเภทของศาสนพิธี หมวดที่ ๑ กุศลพิธี ๑. พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ - เหตุผลและโอกาสในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ - ระเบียบพิธีในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ๒. พิธีรักษาอุโบสถศีล - อุโบสถของคฤหัสถ์มี ๒ อย่าง - คำสมาทานอุโบสถศีล ๓. พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	- ราहुลกุมารบรรพชา บทที่ ๑๑ เสด็จโกศลงชนบท - อนาคตปิณฑิกเศรษฐีสร้างเชตวันมหาวิหาร ปัจฉิมโพธิกาล บทที่ ๑๒ ทรงปลงอายุสังขาร - เหตุแผ่นดินไหว ๘ ประการ - สถานที่ทรงทำนิมิตโอกาส ๑๖ ตำบล - ประทานพระโอวาทแก่พระภิกษุสงฆ์ - ทรงพระประสูติ - ตรัสถึงทานนายจุนทะ - เสด็จกรุงกุสินารา - ทรงปรารภสักการบูชา - ทรงแสดงความเป็นไปแห่งเทวดา - สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล - อาการที่ภิกษุจะพึงปฏิบัติในสตรี - วิธีปฏิบัติในพระพุทธสรีระ - ฎปารบุคคล ๔ - ประทานโอวาทแก่พระอานนท์	- พระโสภิตเถระ - พระอุบาลีเถระ - พระนันทเถระ - พระนันทเถระ - พระมหากัปปินเถระ - พระสาครเถระ - พระราธเถระ - พระโมฆราชเถระ ศึกษาศาสนพิธี ดังนี้ หมวดที่ ๑ กุศลพิธี - พิธีเข้าพรรษา - พิธีถือบิณฑบาต - พิธีทำสามัคคีธรรม - พิธีทำวัตรสวดมนต์ - พิธีกรรมวันธรรมสวนะ - พิธีทำสังฆอุโบสถ - พิธีออกพรรษา หมวดที่ ๒ บุญพิธี - พิธีทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ - พิธีเจริญพระพุทธมนต์ - พิธีสวดพระพุทธมนต์ - พิธีสวดพระอภิธรรม - พิธีสวดมติกา	- พระยโสธเถระ - พระเสลเถระ - พระมหาปรินตปเถระ (พระปุนณเถระ) - พระสภียเถระ - พระนาลกเถระ - พระองคุลิมาลเถระ ศึกษาศาสนพิธี ดังนี้ หมวดที่ ๓ ทานพิธี - พิธีถวายสังฆทาน - พิธีถวายสลากภัต - พิธีตักบาตรข้าวสาร - พิธีตักบาตรน้ำผึ้ง - พิธีถวายเสนาสนะกุฏิ วิหาร - พิธีถวายศาลาโรงธรรม - พิธีถวายผ้าสัสติกาสาก - พิธีถวายผ้าจำนำพรรษา - พิธีถวายผ้าอสังเกจจิ๋ว - พิธีทอดผ้าป่า - พิธีถวายผ้ากฐิน - พิธีถวายรูปเทียนดอกไม้ - พิธีลอยกระทง - พิธีถวายธงเพื่อบูชา - พิธีถวายเวจกุฎี	- อายุสังขารอาชิตฐาน - แสดงอัมมจักกัปปวัตตนสูตร ปริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยการประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา - ปัญจวัคคีย์อุปสมบท - ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร - ยสกุลบุดธอุปสมบท - อุบาสกคนแรกในพระพุทธศาสนา - อุบาสิกาคู่แรกในพระพุทธศาสนา - สหายของพระยสะออกบวช ปริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยการประกาศพระศาสนา - ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา - โปรดภิกษุทศคีย์ - โปรดขวัณณสามพี่น้อง - พระเจ้าพิมพิสารบรรลุนิเสชาปัตติผล ปริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยพระอัครสาวก - ประวัติพระสารีบุตรเถระ - ประวัติพระโมคคัลลานเถระ	- พระพุทธบิดานิพพาน - การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมหาปชาบดีผมวชเป็นภิกษุณี - ครุธรรม ๘ - พระนางพิมพาผมวชเป็นภิกษุณี - ยมกปาฏิหาริย์ - นิครนถ์นาฏบุตรเหาะไม่ขึ้น - พระปิ่นโตการทวาชะเหาะไปเอาบาตร - พวกเดียเรียดทำสำแดงฤทธิ์ - ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ - โปรดพระพุทธรูป - พระพุทธรูปเสด็จจากดาวดึงส์ เหตุการณ์ก่อนพุทธปรินิพพาน - ทรงปรารภชาธรรมา - ทรงปลงอายุสังขาร - บิณฑบาตครั้งสุดท้าย - สังเวชนียสถาน ๔ - สาวกองค์สุดท้าย - เสด็จดับขันธปรินิพพาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เนื้อหาหนักธรรมชั้นตรี		เนื้อหาหนักธรรมชั้นโท		เนื้อหาหนักธรรมชั้นเอก	
หมวดที่ ๒ บุญพิธี - การประกอบพิธีทำบุญงานมงคล - วิธีการจัดและถวายข้าวบูชาพระพุทธ - การประกอบพิธีทำบุญงานอวมงคล	- ตรัสสรรเสริญพระอานนท์ - ตรัสเรื่องเมืองกุสินารา - ตรัสให้แจ้งข่าวการปรินิพพานแก่ภิกษุศรัทธา - โปรดสุภทัตปริพาชก - ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ - ปัจฉิมโอวาท - ปรินิพพาน - ผู้แสดงสังเวคกถา อปรกาล บทที่ ๑๓ ถวายพระเพลิงพุทธสรีระ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - ประเพณีแห่งพระสถูปเจดีย์ - การทำสังคายนา ศึกษาศาสนพิธี หมวดที่ ๓ ทานพิธี - ทานแบ่งตามกาลเวลาที่ถวายมี ๒ อย่าง - การถวายทาน ๒ อย่าง - คำถวายสังฆทาน (ประเภททั่วไป) - คำถวายสังฆทาน (ประเภทมตกัฏฐ อุทิศผู้ตาย)	- พิธีสวดแจ้ง - พิธีสวดถวายพรพระ - พิธีอนุโมทนากรรมต่างๆ - พิธีแสดงพระธรรมเทศนา	- พิธีถวายสะพาน - พิธีถวายปราสาทผึ้ง - พิธีถวายโรงอุโบสถ - พิธีถวายยานพาหนะ - พิธีถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก - พิธีถวายคัมภีร์พระธรรม หมวดที่ ๔ ปกิณกะ - วิธีสวดมนต์ไหว้พระของนักเรียน - วิธีไหว้ครูของนักเรียน - วิธีจับค่ายสายสัญญาณ - วิธีบังสุกุลเป็น - วิธีบอกคักราช	ปริเฉทที่ ๗ พระมหากัสสปะและพระมหากัจจายนะ - ประวัติพระมหากัสสปเถระ - ประวัติพระมหากัจจายนเถระ ปริเฉทที่ ๘ ว่าด้วยการโปรดมาณพ ๑๖ คน - ประวัติมาณพ ๑๖ คน - ตำแหน่งเอตทัคคะ - คำถามและวิสัชนาในโสฬสมานพปัญหา	- อัญเชิญพระบรมศพออกจากพระนคร - ถวายพระเพลิงพระบรมศพ - แบ่งพระบรมสารีริกธาตุ - สัมมาสัมพุทธเจดีย์ เหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน - การสังคายนาพระธรรมวินัย - ความเป็นมาของการสังคายนา - สังคายนาครั้งที่ ๑ - สังคายนาครั้งที่ ๒ - สังคายนาครั้งที่ ๓ - การส่งสมณทูตไปประกาศพระศาสนา - อันตรธาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
เนื้อหาบทธรรมชั้นตรี		เนื้อหาบทธรรมชั้นโท		เนื้อหาบทธรรมชั้นเอก	
	หมวดที่ ๔ ปกิณณกพิธี ๑. วิธีแสดงความเคารพ ๒. วิธีประเคนของพระ ๓. วิธีทำหนังสืออาราธนาและ ทำใบพิจารณาถวายปัจจัย - ตัวอย่างฎีกาอาราธนา - ตัวอย่างใบพิจารณาถวาย จตุปัจจัย ๔. วิธีอาราธนาศีล อาราธนา พระปริตร และอาราธนา ธรรม - วิธีอาราธนา - หลักการอาราธนา - คำอาราธนาศีล ๕ - คำอาราธนาพระปริตร - คำอาราธนาธรรม ๕. วิธีกรวดน้ำ - คำกรวดน้ำแบบสั้น				

คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ที่ ๗๘๔ / ๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้สถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนได้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้มีแนวการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สาระการเรียนรู้ภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามมาตรฐานของหลักสูตรและสอดคล้องกับหลักการที่ประกาศไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

๑. พระราชวรมนู	ที่ปรึกษา
๒. พระราชวัชรภรณ์	ที่ปรึกษา
ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๓	
๓. พระครูสุนทรพิมลศีล	ที่ปรึกษา
ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕	
๔. พระครูปริยัติวิราภรณ์	ที่ปรึกษา
ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๙	
๕. พระครูสุวรรณสรานุกิจ	ที่ปรึกษา
ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๐	
๖. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๗. รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	ประธานคณะทำงาน
(นายชยพล พงษ์สีดา)	

๘. ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา	รองประธานคณะกรรมการ
๙. พระมหาอินสอน คุณวุฑโฒ	คณะกรรมการ
๑๐. พระมหาสมเกียรติ สิริอรุโณ	คณะกรรมการ
๑๑. พระมหาธีรวัฒน์ ธีรวุฒนเมธี, ดร.	คณะกรรมการ
๑๒. พระปลัดณรงค์ธรรม กตธมโม	คณะกรรมการ
/๑๓. นายบุญเชิด...	
๑๓. นายบุญเชิด กิตติธรากร	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนนทบุรี	
๑๔. นายประดับ โพธิกาญจนวัตร	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรสงคราม	
๑๕. ผู้อำนวยการกลุ่มการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม บาลี	คณะกรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการกลุ่มการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๗. นางพรเพ็ญ กิตติธรากร	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นายเดชา ละลีย์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นายเกรียงไกร ทองแจ่ม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. นายชำนาญศิลป์ ก้อนแสนไชย	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. นายวัฒนา ขำทอง	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ประชุมพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ จัดทำร่างหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และดำเนินการจัดพิมพ์หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จในปีการศึกษา ๒๕๕๙

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายพนม ศรีศิลป์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ